

стимулюючи розвиток як всієї економічної системи, так і створення та реалізацію нових фінансових продуктів і операцій. З іншого боку, конкуренція змушує учасників фінансового ринку забезпечувати високу конкурентоспроможність своїх продуктів, проводити маркетингові дослідження ринку та постійно створювати й продавати актуальні фінансові продукти. Хоча планування розвитку фінансових нововведень не здійснюється на державному рівні і є результатом діяльності окремих підприємців і компаній, ринок фінансових інновацій має значний вплив на розвиток всієї економічної системи.

Список використаних джерел

1. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 01.01.2023 №1953-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
2. Онишко С. В., Чуницька І. І. Стратегічна траєкторія розвитку фінансового ринку у форматі взаємодії складових його інфраструктурного потенціалу. *Бізнесінформ*. 2018. № 7. С. 194-201.
3. Бутко М.П., Дітковська М.Ю., Задорожна С.М. Стратегічний менеджмент. навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.
4. Словник фінансових та економічних термінів. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/finansovyy_slovar.
5. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
6. Сіренко Н.М., Боднар О.А., Шишпанова Н.О. Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics*. №25. 2021. С.130-135.

Добровольська П.А.,
здобувачка вищої освіти
Науковий керівник: **Боднар О.А.**,
канд. екон. наук, доцент,
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах сучасного економічного розвитку підприємства зазнають значного впливу різноманітних політичних, економічних та соціальних факторів, а науково-технічний прогрес став невід'ємною частиною

життєдіяльності людини і бізнесу, без якого неможливо уявити сучасне підприємство. Разом із тим збільшення кількості кризових ситуацій, посилення динаміки та нестабільності економічних обставин надають актуальності питанню власної економічної безпеки суб'єктів господарювання. У свою чергу, це вимагає значної уваги до процесу виявлення і нейтралізації можливих загроз, ризиків та небезпек, що можуть негативно впливати на діяльність та успішність підприємства [1].

Ефективне функціонування підприємства залежить від забезпечення його економічної безпеки. Економічна безпека підприємства – це захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємства від економічних загроз прямого та непрямого впливу [2].

Разом з тим, економічна безпека передбачає забезпечення такого стану діяльності підприємства, за якого буде досягнуто позитивного економічного результату через одержання прибутку та задоволення потреб споживачів. Головною ціллю економічної безпеки підприємства є запорука його стабільного та ефективного функціонування в розрахунку як на короткостроковий, так і довгостроковий період [3].

Економічна безпека підприємства визначається якісними та кількісними характеристиками, серед яких ключову роль відіграє рівень економічної безпеки. Задля гарантування високого рівня економічної безпеки, будь-яка організація повинна приділяти увагу заходам забезпечення безпеки її основних функціональних компонентів. Сюди включаються заходи, спрямовані на мінімізацію ризиків у всіх аспектах діяльності, від управління фінансами до оптимізації виробничих процесів, з метою забезпечення стабільності та конкурентоспроможності організації в умовах змінного економічного середовища [2].

Функціональні складові економічної безпеки підприємства є системою ключових напрямів його економічної безпеки, які суттєво різняться за своїм змістом. Серед них можна виділити фінансову, організаційно-управлінську, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну, екологічну та силову складові. Ці компоненти тісно взаємодіють між собою та чинять вплив на стійкість та успішність функціонування підприємства. На основі чітко сформованого списку складових економічної безпеки проводиться оцінка рівня економічної безпеки організації шляхом врахування складових, які чинять на неї найбільший вплив [2].

Гарантування економічної безпеки суб'єктів господарювання ґрунтується на конкретному механізмі. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства представляє собою комплекс організаційних, фінансових та правових заходів, спрямованих на своєчасне виявлення та

усунення ситуацій, які можуть загрожувати економічній стабільності підприємства [2].

Даний механізм має на меті виконання ряду функцій, а саме: захисної, регулятивної, попереджувальної, інноваційної та соціальної, реалізація яких дозволяє підприємству не лише уникати наявних ризиків, а й активно реагувати на зовнішні або внутрішні обставини та впроваджувати інноваційні підходи для підвищення конкурентоспроможності [4].

Процес забезпечення економічної безпеки підприємства є неперервним, цей процес базується на систематичному дослідженні індикаторів економічної безпеки. Такий підхід дає змогу об'єктивно оцінити стан економічної безпеки організації та вживати необхідних заходів для забезпечення цієї безпеки [4].

Головним призначенням механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є створення таких обставин, за яких гарантуватиметься необхідний рівень безпеки та забезпечуватимуться оптимальні умови для ефективної роботи підприємства [4].

Структура механізму передбачає наявність суб'єктів і об'єктів гарантування економічної безпеки, а також ресурсів, інструментів, завдань, цінностей та економічних стимулів. Крім того, важливим аспектом є взаємодія між цими елементами, яка безпосередньо визначає ефективність заходів економічної безпеки підприємства [4].

Об'єктами механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є [4]:

- сфери діяльності підприємства, такі як: постачальна, виробнича, управлінська, комерційна тощо;
- активи та ресурси, включаючи матеріально-технічні, фінансові, інтелектуальні та інформаційні;
- кадровий потенціал, робочі відділи та інші структурні компоненти підприємства.

До складу суб'єктів механізму можна віднести як окремих робітників, так і підрозділи, які безпосередньо відповідальні за рівень економічної безпеки підприємства [4].

Отже, механізм забезпечення економічної безпеки передбачає досягнення оптимальних показників роботи підприємства, збереження його виробничих та кадрових ресурсів, а також формування конкурентоспроможного ринкового середовища, в якому підприємство зможе успішно поєднувати підприємницьку ініціативу з державним регулюванням. Крім того, важливим аспектом є створення сприятливих умов для надійного функціонування підприємства в умовах постійних змін на ринку та в суспільстві [4].

Щоб створити ефективну систему забезпечення економічної безпеки в першу чергу потрібно визначити фактори, які чинять вплив на стан безпеки, а також потенційний рівень небезпеки цих факторів [2].

Загрозами економічної безпеки є сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів, які можуть значно ускладнити нормальну роботу підприємства та загрожувати його існуванню [2].

Серед зовнішніх загроз можна виділити несприятливі макроекономічні умови, такі як воєнні конфлікти або нестабільність у загальноекономічній ситуації країни, обмеженість фінансових ресурсів для інвестування, інфляцію, зміни законодавчої бази та проблеми з корупцією [5].

До внутрішніх загроз відносяться ті фактори, які залежать безпосередньо від роботи підприємства і можуть дестабілізувати його діяльність зсередини. Серед них можна виділити: нечіткість цілей і стратегій підприємства; дії або бездіяльність робітників, які не сприяють досягненню цілей підприємства; неякісно розроблені маркетингові стратегії, які ускладнюють ринкові взаємодії; недотримання правил користування технічними засобами; неефективна цінова політика, що знижує конкурентоспроможність організації та призводить до фінансових та матеріальних втрат [5].

Зазначені загрози порушують економічну безпеку та стійкість підприємства, заважають його ефективній діяльності на ринку. Розв'язання цих проблем вимагає постійного вдосконалення стратегій управління, а також активної реакції на змінні умови ринку та внутрішні проблеми підприємства. Тому з метою запобігання негативному впливу даних факторів, керівникам і менеджерам будь-якої організації необхідно розробляти інноваційні методи для поліпшення стану економічної безпеки [5].

Для кожного окремого підприємства шляхи запобігання внутрішнім загрозам економічної безпеки відрізнятимуться в залежності від виду діяльності та іншим його особливостям. Проте можна виділити три найголовніші складові: техніко-технологічну, фінансову та кадрову (інтелектуальну) [6].

Техніко-технологічна складова вимагає відповідності використовуваних підприємством технологій і устаткування сучасним світовим відповідникам з метою оптимізації виробництва. Основними заходами запобігання загрозам техніко-технологічної складової підприємства є: збільшення ефективності використання основних засобів організації, зменшення рівня морального та фізичного зносу основних засобів, підвищення ресурсовіддачі та ефективне розпорядження фінансовими ресурсами, які інвестовано в активи організації [5, 6].

Фінансова складова передбачає ефективне використання фінансових ресурсів підприємства. Щоб запобігти фінансовим загрозам необхідно

поліпшувати рівень ліквідності організації, збільшувати результативність використання власного капіталу, а також оптимізувати та збалансувати структуру дебіторської та кредиторської заборгованості організації [5, 6].

Кадрова або інтелектуальна складова має на меті ефективне управління працівниками, підвищення їх мотивації та кваліфікації задля розвитку інтелектуального потенціалу організації. Безпека даної складової забезпечується шляхом зменшення кількості вимушених відпусток працівників, заохочення працівників до трудової активності, підвищення їх кваліфікації, залучення кваліфікованих трудових ресурсів, а також створення ефективного механізму вирішення конфліктних ситуацій [5, 6].

Таким чином, економічна безпека підприємства є комплексним показником, який характеризує рівень захищеності підприємства від несприятливого впливу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, а також забезпечує стійке та ефективне функціонування підприємства. Шляхом забезпечення стабільного стану економічної безпеки можна створити сприятливі умови для успішної діяльності організації та досягнення її основних цілей завдяки вчасному виявленню та зменшенню впливу загроз різних видів [2]. Для цього підприємство повинно активно реагувати на зміни в економічному середовищі та вдосконалювати свої стратегії управління для забезпечення своєї стійкості та конкурентоздатності.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Ризики в системі економічної безпеки підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. № 3 (51). С. 175-180.
2. Гаркуша В. О., Єршова Н. Ю. Теоретично-методичні засади формування економічної безпеки підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 27. С. 106-112.
3. Потапюк І. П., Мазіленко С. С., Прусова М. О. Фінансово-економічна безпека як основа безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 2(02). С. 156-160.
4. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 64-68.
5. Шмалій Л. В. Економічна безпека підприємства: сучасні проблеми забезпечення. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №1 (27). С. 123-129.
6. Паліга Н. Б., Світлична Ю. В. Шляхи запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам економічній безпеці промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2011. № 1. С. 197-202.